

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
Mathilde Berg
Postboks 5091, Majorstuen
0301 Oslo
Norge

**E.ON Wind Norway,
Branch of E.ON Wind Norway AB**

205 09 Malmö
Sverige

T +46 40-25 50 00
F +46 40-97 45 30
www.eon-vind.no

Camilla Rasmusson
M +46 702 94 61 63
camilla.rasmusson@eon.com

Besøksadresse
Carl Gustafs väg 1, Malmö

Malmö 06.11.2015

NVEs vedtak datert 13. april 2015. Ref. 201203135-170.

E.ON Wind Norway og Jämtkraft Elnät AB. Kopperaa vindkraftverk med tilhørende nettilknytning i Meraker og Stjørdal kommune.

Oppfølging av innledende klage datert 4. mai 2015.

1. Bakgrunn og innledning

NVE konkluderer i sitt vedtak om avslag datert 13 april 2015 med at prosjektet kan være

"et konkurransedyktig prosjekt i det norsk-svenske elsertifikatmarkedet. Når miljø- og samfunnsvirkninger i vid forstand tas med i vurderingen er det imidlertid ikke et samfunnsmessig rasjonelt prosjekt sammenlignet med andre vindkraftprosjekt NVE har meddelt konsesjon".

Følgelig har vi i tiden etter avslaget fokusert på å få til en markant reduksjon av de miljø- og samfunnsmessige konsekvensene. Reduksjonen har mindre betydning for IRR og prosjektets lønnsomhet ettersom enhetskostnaden pr turbin, som står for vel 80 % av byggekostnaden, i praksis er konstant. En reduksjon av parken vil således medføre en pro rata reduksjon av capex.

2. Sammendrag

Foreslått reduksjon og fjerning av møller over 950 MoH vil medføre:

1. Vesentlig mindre påvirkning på reindrift
2. Klart reduserte grenseoverskridende virkninger
3. Klart reduserte virkninger på friluftsliv, reiselivsnæring og landskap

Det framkommer av Naturrestaurering AS (NRAS) sin rapport¹ at virkningene av vindturbiner som sådan må antas å være små. Derimot påpekes det at anleggsveier og menneskelig aktivitet tilknyttet disse veiene kan virke forstyrrende, særlig i forbindelse med snøsmelting. Dette vil effektivt kunne avbøtes på en god måte om konsesjonen gis på følgende vilkår:

1. Veien skal være stengt med bom og ingen parkeringsplass skal opparbeides i nærhet til bommen.
2. Det skal ikke brøytes om vinteren med mindre særlige behov oppstår.
3. Grensegjerdet mellom Norge og Sverige oppgraderes og vedlikeholdes i tråd med forslaget fra NRAS.

Videre har NRAS vist til at anleggsveier vil være positivt for å lette selve reindriften. Vi vil også etter en eventuell positiv konsesjonsavgjørelse gjøre det vi kan for å etablere en fast kommunikasjon og kommunikasjonkanal med Færen reinbeitedistrikt slik at mulige ulemper for dem gjennom planlegging av utbygging, drift og vedlikehold reduseres ytterligere.

3. Beskrivelse av de endringer som er gjort i prosjektet

Etter avslag på søknad om konsesjon den 13. april 2015 har E.ON Wind i løpet av året arbeidet med en omfattende revidering av vindkraftprosjekt Kopperaa og presenterer nå to nye alternativer for utforming av prosjektet, begge reduserte med hensyn til omfang og antallet vindturbiner.

Begge de beskrevne alternativene imøtekommer på en god måte årsakene til at NVE i ovennevnte vedtak ikke anså Kopperaa vindkraftverk for å være et *"samfunnsmessig rasjonelt prosjekt sammenlignet med andre vindkraftverk NVE har meddelt konsesjon"*².

Dette innebærer at det er gjort justeringer og tilpasninger slik at hensyn til samiske interesser, friluftsliv, reiselivsnæring og landskap er ivaretatt i betydelig større grad enn det opprinnelig omsøkte tiltaket. Det er vår oppfatning at begge de to nye alternativene nå fremstår som klart samfunnsmessig rasjonelle prosjekter, og at forholdene derved ligger til rette for et positivt vedtak.

Nedenfor listes i hovedtrekk de endringer er gjort og de nye kriterier som prosjektområdet og eksempelutformingen foreslås å følge. Kart som illustrerer de nye prosjektutformingene er fremlagt i vedlegg 1 og 2.

Alternativ 1

- Prosjektområdet har blitt redusert i søndre del og rundt Storkjerringtjønna.
- Det maksimale antallet turbiner er redusert fra maksimalt 50 stk. til maksimalt 36 stk.

¹ Se NRAS:s rapport datert august 2015 side 3 annet avsnitt.

² Side 1 i NVEs vedtak av 13. april 2015.

- Turbiner skal plasseres slik at et området på ca. 300 m skal finnes rundt drivleden for rein som kommer inn i området fra vest. Dette er en vesentlig endring til fordel for reindriften.
- Plassering på høye fjelltopper har blitt unngått (som innebærer at turbiner ikke kommer til å bli plassert høyere enn 950 moh.).

Alternativ 2

- Prosjektområdet har blitt redusert i søndre og østre del, i større grad enn i alternativ 1.
- Det maksimale antallet turbiner har blitt redusert fra maksimalt 50 stk. til maksimalt 36 stk. Noe tettere plassering enn i alternativ 1.
- Turbiner skal plasseres slik at et området på ca. 300 m skal finnes rundt drivleden for rein som kommer inn i området fra vest. Dette er en vesentlig endring til fordel for reindriften.
- Plassering på høye fjelltopper har blitt unngått (som innebærer at turbiner ikke kommer til å bli plassert høyere enn 950 moh.).

For begge alternativene blir den installerte effekten, beregnet på Vestas V112, 36*3,3 MW dvs. 118,8 MW. E.ON Wind ønsker imidlertid å søke om installert effekt inntil 130 MW, for å gi fleksibilitet i valget av turbintype og effektstørrelse. Rammen for søknaden var tidligere 180 MW installert effekt. Det presiseres at en ramme på 130 MW *ikke* på noen måte endrer og/eller reduserer de positive virkningene av de to alternativene. Alternativene er med andre ord like samfunnsmessig rasjonelle, enten installert effekt blir 118,8 MW eller 130 MW.

Den største forskjellen mellom alternativ 1 og 2 er at det sistnevnte alternativet ikke innebærer noen plassering av vindturbiner sør for Storkjerringtjønna. Alternativ 1 er sannsynligvis litt bedre sett fra et reindriftsperspektiv, men litt dårligere sett fra landskaps-, friluftsliv- og reiselivsperspektiv. Alternativ 2 har i en viss grad omvendte egenskaper, dvs. at det er muligens noe dårligere sett fra reindriftsperspektiv, men har en mer samlet plassering i landskapet og tar dermed ikke opp et like stort område hvor friluftsliv mm. kan utøves. Det må uansett foretas en helhetlig vurdering fra myndighetenes side av hvilket alternativ som er mest samfunnsmessig rasjonelt.

E.ON Wind har via NRAS bedt om, men ikke fått noen nærmere informasjon fra samebyen om hvordan reindriften drives i det aktuelle området. Derfor er det vanskelig for E.ON Wind å gjøre en avveining mellom reindriftsinteressene, det miljømessige og den samfunnsmessige interessen som vindkraften utgjør. Derfor presenteres to ulike alternativer som NVE/OED, utfra de fremlagte fakta i saken samt eventuell tilleggsinformasjon via uttalelser, kan vurdere og ta stilling til. Derved kan prosjektet etter innspill fra myndighetene defineres på en måte som best mulig ivaretar de berørte interesser, og slik sett optimalisere prosjektets positive samfunnsmessige effekter. Dersom NVE/OED ønsker å drøfte/utrede ytterligere alternativer, eksempelvis en kombinasjon av alternativ 1 og 2, så er E.ON Wind positiv til en konstruktiv dialog.

4. Vurdering av påvirkning og konsekvenser for reindriften

E.ON Wind har latt NRAS utføre en ny vurdering av påvirkning og konsekvenser for reindriften i området, blant annet knyttet opp mot de to nye alternativene. Det er til dels gjort i en lengre rapport datert 01.08.2015 som baserer seg på den første reduksjonen av prosjekt Kopperaa som ble gjennomført våren 2015, og dels i et notat som ble opprettet i forbindelse med at prosjektet deretter ble redusert ytterligere ved at de to alternativene som nå presenteres ble utarbeidet. Disse finnes i sin helhet i vedlegg 3a og 3b.

NRAS konkluderer med at en reduksjon av turbinantallet fra 50 til 36 er merkbart positivt ut fra et isolert reindriftsperspektiv. Det samme gjelder buffersonen/skjermingen som oppstår rundt Storkjerringtjønna og det faktum at ingen turbiner plasseres på de høyeste høydene i området.

Alternativ 1, der syv turbiner plasseres syd for Storkjerringtjønna, innebærer at driveleien som kommer inn i området fra vest blir mindre berørt enn i alternativ 2, der turbinene samles i en tettere formasjon i nordre og vestre del av prosjektområdet. Med hensyn til eventuelle barriereeffekter som skulle kunne påvirke reinen, er alternativ 1 i følge NRAS trolig mer fordelaktig enn alternativ 2.

På den andre siden gir også alternativ 2 en fri korridor rundt drivleden. Ettersom prosjektområdet er mindre, vil i tillegg en betydelig del av det opprinnelige omsøkte prosjektområdet forbli upåvirket. Dette forutsetter imidlertid at reinen kan nå området via drivleden og at ingen barrierer eller flaskehalseffekter oppstår pga. den tettere plasseringen av turbiner.³

Når det gjelder mulig negativ påvirkning fra et utbygget veinett i området oppgir NRAS at det ikke er noen større forskjell mellom de to alternativene, selv om alternativ 1 innebærer at veier må anlegges sør for Storkjerringtjønna.

NRAS overordnede konklusjon i notatet i vedlegg 3a, er at alternativ 1 er svakt å foretrekke fra et reindriftsperspektiv. Begge alternativene medfører imidlertid merkbare positive endringer sammenlignet med det opprinnelige omsøkte prosjektet med opp mot 50 turbiner. NRAS påpeker også i den mer omfattende rapporten i vedlegg 3b, at utbygging av vindkraft i området – uansett utforming og omfang kommer til å innebære påvirkning på reindriften. Som avbøtende tiltak foreslås bla. at veier til området stenges med bommer for å begrense menneskelig påvirkning, at utforming av veinettet skjer i konsultasjon med reindriften, samt at E.ON Wind bidrar til oppgradering og vedlikehold av grensegjerdet mellom Norge og Sverige. E.ON Wind er forberedt på å bekoste, utføre og opprettholdesamtlig av disse avbøtende tiltakene.

³ NRAS påpeker at den begrensede forskning som finnes på området indikerer at vindturbiner ikke nødvendigvis fungerer som barriere for tamrein, men det kan heller ikke utelukkes, spesielt ikke siden de monteres slik at de oppfattes som en rekke på tvers av reinens trekk-/drivretning. Se vedlegg 3a og 3b for nærmere forklaring.

Til slutt er det, som NRAS også påpeker, avgjørende at en god kommunikasjon kan opprettes og opprettholdes mellom E.ON Wind og Færens reinbeitedistrikt for at de ulike avbøtende tiltakene skal bli effektive. E.ON har i forbindelse med dette intensjoner om å være en pådriver og en positiv bidragsyter.

5. Vurdering av påvirkning og konsekvenser for landskapet

Foruten innvirkning på reindriften i området, var påvirkningen på landskapet en av årsakene til at NVE avslo konsesjonssøknaden. Selv i den konsekvensutredningen (KU) som E.ON Wind har laget har konsekvensene av vindkraftetableringen blitt vurdert til å være middels til stort negative – først og fremst på grunn av vindkraftverkets spredde plassering på sårbare og visuelt eksponerte fjelltopper, samt nær hyttebebyggelse. Plasseringen av vindturbiner på kraftig varierende høyder i landskapet har også blitt vurdert til å føre til en negativ visuell opplevelse, det gjelder også den hinderbelysningen som turbiner av den aktuelle størrelsen vanligvis utrustes med (høyintensiv hvit blinkende).

At E.ON Wind foreslår å ikke plassere noen vindturbiner høyder enn 950 moh. Dette fører til – både i alternativ 1 og 2 – at fjelltoppene Huva, Larsklumpen og Skillerfjellet *ikke* blir en del av prosjektet. Foruten at vindturbinene får en jevnere høyde i hele prosjektområdet, samt at enkelte turbiner ikke blir like eksponerte og fremtredende i landskapet som tidligere, trenger man dermed heller ikke å gjøre noen større inngrep i fjellsidene. Det sistnevnte reduserer også påvirkningen på landskapet, naturverdier, hydrologi og geologi.

Det faktum at prosjektområdets omfang og antallet vindturbiner reduseres, gjør at påvirkningen på flere potensielt motstridende interesser i området blir merkbart mindre enn hva tilfellet var ved det opprinnelig omsøkte prosjektet. Dette gjelder naturligvis også landskapet. Spesielt merkbart blir dette for alternativ 2, der vindkraftanlegget kommer til å oppleves som mer samlet og konsentrert fra flere plasser i nærområdet. Dette gjelder ikke minst fra hyttebebyggelsen ved Skurdalssøen, der vindkraftverket ikke kommer til å være på langt nær like fremtredende som ved tidligere plassering.

Avstanden til svenskegrensen har dessuten blitt økt *betydelig* i begge plasseringsalternativene. Nærmeste vindturbin er plassert på drøyt 1200 meters avstand til grensen i nordre del av anlegget og den største og mest konsentrerte delen av vindkraftverket er plassert på ca. 2 km (alternativ 1) og over 4 km (alternativ 2) avstand. I det opprinnelige omsøkte tiltaket var plasseringen under 1 km fra grensen. Med dette mener vi at de grenseoverskridende miljøvirkningene som NVE påpeker i sitt vedtak⁴ har blitt betydelig redusert.

Som et ytterligere avbøtende tiltak tilbyr E.ON Wind seg å utruste vindturbinene med behovsstyrt hinderbelysning (radar eller lignende teknikk) som gjør at de kun tennes når et fly nærmer seg.

⁴ Side 13-15.

Nye illustrasjoner har blitt utviklet for å vise forskjellene mellom den nye plasseringen i forhold til den gamle, samt forskjellene mellom alternativ 1 og 2 med hensyn til omfang og tetthet, se vedlegg 4. Av illustrasjonene fremgår det at den største reduksjonen i visuell påvirkning kommer til å skje i den såkalte nærsone og mellomsonen sydøst. Dette gjelder først og fremst alternativ 2. Fra nord, eksempelvis fra Kolltjønndalen, dvs. naturreservatet nord for Fjergen, er det ingen forskjell i synsinntrykk mellom de to alternativene. I denne retningen er det heller ingen større forskjell mellom de nye alternativene og den opprinnelige utformingen med 50 vindturbiner.

I fjernsone vil vindparken oppleves som noe mindre sammenlignet med tidligere utforming. Noen større forskjell mellom de to alternativene kommer imidlertid ikke til å kunne oppfattes på store avstander, selv om alternativ 2 er mer konsentrert. Både alternativ 1 og 2 kommer imidlertid til å gi et betydelig mer harmonisk inntrykk en utformingen i det opprinnelig omsøkte tiltaket, takket være en jevnere innbyrdes høyde.

E.ON Winds vurdering er på denne bakgrunn er at begge alternativ innebærer en merkbar forbedring sammenlignet med det opprinnelig omsøkte tiltaket, med hensyn til det visuelle landskapsbildet. Alternativ 2 gir aller minst visuell påvirkning.

6. Vurdering av påvirkning og konsekvenser for friluftsliv og reiseliv

Både i NVEs vedtak og KUen, samt i et flertall av innspillene i høringsrunden, har det blitt påpekt at vindkraftverket vil lede til negative konsekvenser for friluftsliv og reiseliv i området.

Konsekvenser for friluftsliv og reiseliv kommer fra flere ulike typer innvirkning, der den mest fremtredende sannsynligvis er det visuelle. Selv om opplevelsen av vindkraftverk varierer fra person til person, er det sannsynlig at opplevelsen av mer eller mindre urørt natur er et viktig element i et fjellmiljø som det aktuelle. At innvirkningen på landskapet nå reduseres som resultat av de avbøtende tiltak som E.ON påtar seg, er behandlet i forrige avsnitt. Tiltakene og endringene medfører imidlertid også at innvirkningen på friluftsliv og reiseliv minsker betydelig.

Eksempelvis har avstanden til Skurdalsporten økt, og som nevnt tidligere kommer ikke vindkraftverket til å oppleves like dominerende som tidligere fra hyttebebyggelsen ved Skurdalssøen. Alternativ 2 innebærer at et stort område som strekker seg fra Ivarsmyra/Skurdalsvollen/Skurdalsporten opp mot Storkjerringtjønna og Huva forblir uberørt. Dette innebærer bl.a. at Meråker Fjell Ridesenter og Norway Husky Adventure har arealer å bedrive sin virksomhet på. Avstanden fra vindkraftverket til den turstien som går langs svenskegrensen har også økt betydelig, i begge alternativene.

Lydforplantningen i området vil også bli mindre som følge av en mer samlet vindpark med færre vindturbiner⁵. De nye plasseringene, særlig alternativ 2, innebærer at det vil bli flere uforstyrrede/uberørte arealer med tanke på friluftsliv og rekreasjon.

Risikoen for iskast har blitt nevnt som en mulig negativ innvirkning på friluftslivet i området. Her ønsker E.ON Wind å tydeliggjøre at vindkraftverket kommer til å være utrustet med et såkalt "deicing-system", eller en annen moderne teknikk for å forebygge iskast.

Når det gjelder vindkraftens påvirkning på jaktmuligheter og jaktopplevelser finnes det få studier. En svensk studie utført av Svevind AB med støtte fra Energimyndighetene, *"Vindkraftens påverkan på jakt, opplevelse och utfall av småviltsjakt på Gabrielsberget, Nordmalings kommun, dnr 2008-001220"*, indikerer at opplevelsene varierer mye hos ulike jegere. Generelt kan det imidlertid sies at bekymringene var større før vindkraftverkene ble etablert, enn hva tilfellet har vært i etterkant. Viltbestandene som ble redusert pga. byggeaktiviteter har gradvis økt igjen etter ferdigstillelse.

Forøvrig har E.ON Wind kontakt med flere jegere som jakter i de områdene der det har vært drevet vindkraftverk i flere år. Vi har ikke fått noen informasjon om at jakten eller jaktopplevelsen har blitt vanskeliggjort pga. kraftverkene. Noen tilbakemeldinger indikerer imidlertid at naturopplevelsen reduseres i nærheten av vindkraftverket pga. lyden, mens andre anser opprustning og eventuell utbygging av veinettet som positivt og at jaktmulighetene dermed faktisk forbedres. Det er altså ulike oppfatninger rundt disse problemstillingene. E.ON har ikke mottatt opplysninger som tyder på at jakten i seg selv har blitt negativt påvirket.

7. Vurdering av påvirkning og konsekvenser for svenske interesser

Avstanden til svenskegrensen har blitt økt betydelig i begge de nye alternativene. Som nevnt tidligere er nærmeste vindturbin nå plassert på drøyt 1200 meters avstand fra grensen i nordre del av anlegget, og den største og mest konsentrerte delen av vindkraftverket er lagt på ca. 2 km (alternativ 1) og over 4 km (alternativ 2) avstand. Dette gjør at samtlige typer påvirkning på svensk side som presentert i høringsuttalelser (landskap, friluftsliv, reiselivsnæring, området med riksinteresser, planlagt nasjonalpark, fugl og annen fauna samt reindrift) blir vesentlig mindre enn tidligere.

Med hensyn til problematikk knyttet til landskapsbildet, finnes det en rekke uttalelser i svensk myndighets- og domstolspraksis som konstaterer at visuell påvirkning i de fleste tilfeller er noe som må tillates, hensett til at vindkraften bidrar til bærekraftig utvikling og at Sverige må oppfylle krav i henhold til EUs klimaløfte. Dette er etter vår oppfatning et resonnement som har den samme argumentative verdi uavhengig av om vindparken befinner seg på norsk eller svensk side.

⁵ E.ON Wind har til hensikt å ferdiggjøre lyd- og skyggeberegninger på et senere tidspunkt.

Svenske myndigheter og domstoler er også i de fleste tilfeller av den oppfatning av at vindkraft kan forenes med friluftsliv og såkalt villmarksturisme. Som eksempel kan Miljööverdomstolens dom den 14.10.2010 i mål nr. M 10316-09 nevnes. I den saken ble 30 vindturbiner tillatt på et fjell med høye naturverdier og spesielle geologiske formasjoner. Der ble blant annet følgende momenter uthevet:

- Vindkraftverket tar kun ca 3 % av overflaten og geologien er dermed ikke påvirket nevneverdig.
- Området har ikke hatt motstridende riksinteresser
- Ved avveiningen av vindkraftinteressen på den ene siden, og den skaden som etableringen kunne medført for landskapet på den andre siden, ble ikke områdets karakter forandret i så stor grad at tillatelse av den grunn ikke kunne gis.

Dersom det er ønskelig vil vi oversende denne dommen til NVE/OED.

Avstanden mellom vindkraftanlegget og svenskegrensen er nå såpass stor at det ikke er sannsynlig at Kalls sameby blir berørt av vesentlige negative effekter som følge av etableringen.

E.ON Wind har som nevnt til hensikt å bidra med midler for å bygge opp og vedlikeholde reingjerdet langs grensen, og vil derved forhindre at rein tilhørende Kalls samebys i Sverige blandes med rein tilhørende Færen reinbeitedistrikt på norsk side, og vice versa.

Det er E.ON Winds oppfatning at vindkraftanlegget ikke kommer til å påvirke svenske interesser i den omfang at det skal kunne utgjøre et hinder for etablering av vindkraftverket på Kopperaa.

8. Oppsummering

De beskrevne nye alternativene, sammenholdt med øvrig dokumentasjon i saken, innebærer at prosjektet etter E.ON Winds oppfatning nå fremstår som klart samfunnsmessig rasjonelt.

Endringene medfører at de negative faktorene som ble vektlagt av NVE i vedtaket 13. april 2014, og som til sist ble avgjørende for avslaget, er justert i så stor utstrekning at avslaget etter vårt ikke lenger kan opprettholdes.

Vi ber om at vi blir kalt inn til møte med NVE og OED slik at vi kan få fremlagt vår sak og sikre oss at all relevant informasjon har kommet myndighetene i hende. På den måten kan også eventuell oversett informasjon som er relevant for myndighetene fanges opp. Videre vil vi mene at en befarings på forsommeren vil være meget nyttig for den videre saksbehandlingen.

E.ON Wind Norway, Branch of E.ON Wind Norway AB

Mark Porter,
VD

Vedlegg

Vedlegg 1 – Kart over ny prosjektutforming, alternativ 1

Vedlegg 2 – Kart over ny prosjektutforming, alternativ 2

Vedlegg 3a – Naturrestaurering AS, *Reindriftsfaglige vurderinger av to utbyggingsalternativer for Kopperaa vindkraftverk*, notat 13-10-2015

Vedlegg 3b – Naturrestaurering AS, *Forslag til nytt planutkast for Kopperaa vindkraftverk i Meråker Kommune – vurderingen av avbøtende tiltak for Faeren reinbeitedistrikt*, rapport 01-08-2015

Vedlegg 4 – Visualiseringar